

PARENTESEN

mars 2018 nr. 3

www.pargas.spfpension.fi

Hemliga resan	2
Från lokstall till herrgård	4
Ville Vallgrens matkatekes	6
Ordning och reda i Åboland	7
Ordförandens spalt	8
Händelsekalendern	8
Bowling, bowling, bowling	9
PSP	10
Hobby- och programgrupperna	11
Planerade resor	12
Strövtåg i Åboland	14

HEMLIGA RESAN 15.3 2018

Hungriga resenärer på Hypeis Vårdshus.

Österman i berättartagen i Korpo kyrka..

Altartavlan i Korpo kyrka.

Så här roligt var det på Hjalmar's pub!
Bjarne L. verkar trivas.

I strålande vårvintersol samlades en grupp förväntansfulla pensionärer på busstationen. Färden började i bästa 'Vart är vi på väg-stil' med en vilseledande sightseeingrund i Pargas centrum. Våra guider Gunnel Jansson, Asta Lindholm och Rauni Schleutker höll skickligt masken, och medan Gunnel raskt samlade in gissningslapparna, hälsade Asta oss välkomna på äventyr. Då bussen sedan i rondellen slutligen vände söderut, började tankarna gå mot skärgården. Väl ombord på Elektra blev vi "befruktade" med vindruvor, mandariner och äpplen, och morgonpigga fick vi oss en första dos historia i form av Gunnels intressanta beskrivning av tiden kring det Stora nordiska kriget och Stora ofreden (1700-1721). Nyfiket undrade vi vart historien skulle styra vår färd.

I snabb takt avverkades Nagu. På väg till Korpo tog ortskännaren Tryggve Österman hand om mikrofonen för en stund och orienterade oss bl.a. i ortens historia och i befolkningens egenheter. Många av oss kom säkert vagt ihåg tiderna när Viking körde över till Sverige från färjfastet vid den gamla ångbåtsbryggan. Att trafiken till och från färjhamnen tidvis var både farlig och outhärdlig för Korpo- och Nagu-bor tänkte man inte på just då. Under kriget 1941 låg Suomen Joutsen tidvis förankrad utanför färjhamnen eftersom den användes som underhållsfartyg för pansarfartygen Väinämöinen och Ilmarinen.

Tryggve kom också osökt in på äventyraren Stefan Löfving's bravader i vår sydvästra skärgård. I vilken mån han var en kungatrogen hjälte (det var den bild han ville ge av sig själv i sina dagboks-anteckningar) och i vilken mån han lika mycket tänkte på att sko sig själv behöver vi inte ta ställning till, men att han var orädd och minst sagt hårdför råder det inget tvivel om. Under Stora Ofreden rörde han sig på Korpo och Houtskär och var ganska illa sedd bland befolkningen: Löfving förutsatte att de skulle hjälpa honom att bekämpa ryssarna, men bönderna visste mycket väl att ryssarna obarmhärtigt skulle hämnas på dem när Löfving redan var långt borta. Löfving kombinerade hot och våld och vädjan om solidaritet med svenska kungen för att få befolkningens hjälp.

På Korpo kunde vi ta en extra sväng till Watkast där Rauni guidade oss. Vi såg stora äppelodlingar och Isakssons växthus med tomater och blev upplysta om att här odlade i tiden Henry Walden landets första

vintergurkor för julborden! Vägen på ön var smal och krokig, och då vi fortsatte mot nästa färja hade en bil kört ner i ett dike. En grupp starka oldboys hoppade ut och med hjälp av bussen fick de upp bilen på vägen. Det visade sig vara självaste Henry W som var på väg att utfodra rådjur.

Väl på Houtskär togs vi om hand av lokala guiden och Houtskär-inspiratören Ulla Mattson-Wiklen. Hon hade massor av intressanta detaljer att förtälja bl.a. om de olika byarna, om livet förr, om kampen för att få byskolor, om hur viktigt det varit att alla byar har sin midsommarstång och om varför man alltid ska hälsa på alla man möter. På 1980-talet hade Houtskär 750 inv. och nu ca 500. Houtskär består av 1680 öar av vilka 20 är bebodda. Houtskärs genom tiderna mest långlivade invånare sägs vara Anna Larsdotter, som dog år 1721, 107 år gammal. Ulla jobbar för projektet Houtskär i utveckling och med den entusiasm för orten hon visar ser det lovande ut. Tillsammans med bl.a Magnus Gräsbeck har hon skrivit boken Läsäbook e Hootsjärskå, på houtskärsdialekt (utg av Houtskärs kulturgille). De enskilda byarna på Houtskär lär ha litet olika dialekter.

Vi kör genom vackra byar längs branta slingriga vägar över bron till Hyppeis och kommer så fram till det vackert belägna Hyppeis värdshus som huserar i den före detta skolan. Där bjuder oss värdinnan Jenny Skaag på läcker lunch: grisnacke med pepparsås, ugnsgronsaker, sallad samt kaffe med havrekex.

Mätta och nöjda åker vi vidare mot Näsby och Houtskärs vackra träkyrka där både Rauni och Tryggve berättar om kyrkans historia och omgivning. Minnesstenen från kriget som finns utanför kyrkan är så tillvida unik att den är tillägnad hela bygden: män, kvinnor och barn.

Kyrkan är en korskyrka, vackert brädfodrad, rödmålad och med tjärat spåntak, placerad centralt i Näsby. Sankta Maria-kyrkan byggdes 1703-1704 och är den tredje i ordningen för houtskärsborna. Altartavlan som föreställer Jesus i Getsemane har målats av Viktor Westerholm år 1884. Som en kuriositet kan nämnas att växten Adam och Eva finns avbildad i tavlans nedre kant. Adam och Eva är Houtskärs symbolblomma. Houtskär blev självständig moderförsamling år 1865.

På färjpasset tillbaks till Korpo njöt vi av det vackra

vädret och beundrade havet i vinterskrud. På de stora isflaken intill färjrännan stoltserar tre havsörnar och ovanom dem svärmar hundratals viggas och något längre bort har en större grupp svanar samlats. Vi fick en känsla av att våren faktiskt är i antågande. Väl framme i Korpo blir det besök i kyrkan där Asta och Tryggve guidar oss. Kyrkan - St Mikaelsskyrkan - uppfördes under den senare delen av 1300-talet. Få kyrkor i Finland har som Korpo kyrka ett medeltida korlektorium. Där finns också ett medeltida torn som inte byggdes för kyrkklockorna utan för att tjäna som befästning. Kyrkan förfogar också över ett medeltida inventarie, såsom ett flertal träskulpturer +Korpomadonnan, Finlands äldsta träskulptur, tillverkad omkring år 1225 i Rehnlandet som i dag finns på Nationalmuseet i Helsingfors.

Innan vi lämnade kyrkan påmindes Tryggve om att han lovat fortsättning på Stefan Löfvings öden och äventyr på Korpo. Också denna del av berättelserna om Löfvings överdådiga mod och listighet bidrog till att vi tyckte oss förstå ortsbefolkningens vändor under Stora ofreden bättre.

Efter kyrkan var det dags för oss att tanka för hemfärden: kaffe med en saltig pajbit på Hjalmar's restaurant och pub. Huset som byggdes av tvillingarna Hjalmar och Ilmari Mäkelä för pengar som förtjänats under förbudslagstiden skulle vara litet bredare och litet längre än Korpo gård...Hur som helst kan pub-huset betraktas som ett minnesmärke i sitt slag. Numera ägs det av Pargas stad.

Nöjda och mätta av allt vi fått se, höra och på annat sätt inmundiga äntrade vi bussen för hemfärden.

Gissningstävlingen vanns av Seppo som kom närmast målet med tippningen "Nagu, Korpo osv."

Stort tack till arrangörerna/guiderna för en stimulerande resa i vår egen stad!

*Text Agneta Nygård
Bild Agneta Nygård och Gunnel Jansson*

Den vackra dagen efter den stora vinterstormen i slutet av januari åkte nitton konstintresserade pargasiter under Marianne Saanilas ledning med egna bilar till grannstaden Salo för att besöka konstmuséet Veturitalli/Lokstallet. Där pågick en retrospektiv utställning av den berömda amerikanska fotografen Elliott Erwitts nästan 140

bilder tagna i många länder alltifrån 1940-talet till år 2005.

En utmärkt guide presenterade fotosamlingen och dess upphovsman för oss på god svenska. Elliott Erwitt är född 1928 i Paris i en rysk-judisk familj som flyttade till USA just innan andra världskrigets utbrott. Han fyller alltså 90 år snart och är ännu verksam. Sina motiv, främst människor,

har Erwitt funnit i alla världsdelar, bland ursprungsfolk, i moderna städer och i krigsruiner. Naturen är en stor inspirationskälla för honom och en ansenlig del av det utställda materialet utgjordes av ögonblicksbilder av hundar och andra djur och givetvis av människor med eller utan kläder (nudister). Några av mästarefotografens mest berömda porträtt är den sörjande Jacqueline Kennedy vid sin mans jordfästning, Chrustjov och Nixon glatt diskuterande och Marilyn Monroe med fladdrande kjol på gatan i New York. Fotot av den cyklande baskerklädda fransosen med sin likaså baskerklädda lilla son har också spridits i media.

Om sina humoristiska hundbilder har Erwitt själv sagt följande: ”Det bästa med hundar är att de finns överallt, de är sympatiska, de klagar aldrig och de ber aldrig om en kopia.”

Viurila i Halikko.

Efter rundvandringen på utställningen styrde vi västerut till den historiskt värdefulla herrgården Wiurila i Halikko, som har anor från 1400-talet och har varit i släkten Armfelts ägo alltsedan 1787. Huvudbyggnaden i nyklassisk stil är planerad av Carlos Bassi år 1810 och ekonomibyggnaderna är ritade av Engel. Gården är nuförtiden känd för sin golfbana, häststall, museum och restaurang.

Efter den utmärkta lunchen återstod hemresan. Alla deltagare var mycket nöjda med den välplanerade resan.

8.2.2018
Mai Lindblom

Årsmöte 21.3.2018

Föredragningslista

1. **Mötet öppnas**
2. **Val av ordförande och sekreterare för mötet**
3. **Val av två protokolljusterare och två rösträknare**
4. **Konstaterande att mötet är stadgeenligt sammankallat och beslutfört**
5. **Fastställande av föredragningslistan**
6. **Verksamhetsberättelsen för år 2017**
7. **Bokslutet för år 2017**
8. **Verksamhetsgranskarnas berättelse**
9. **Beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen för år 2017**
10. **Eventuella övriga ärenden**
11. **Mötet avslutas**

OBS OBS OBS!

Materialet till nästa nummer av Parentesen måste vara inne senast den 7 april!

Vi hava indelat denna Lilla Matkatekes i sju bud, emedan veckans sju dagar därmed överensstämma.

Första budet.

Vårt dagliga bröd giv oss i dag samt alla dagar under vår livstid.

Vad är det?

Med dagligt bröd menas såväl mat som dryck och att vi se få till att - genom ärligt och dagligt arbete - intet fattas oss för ett sunt välbefinnande.

Andra budet.

Du skall lära dig att tillreda välsmaklig och hälsosam mat och dryck, på det att din hälsa må giva dig ett långt och lyckligt liv.

Vad är det?

Med välsmaklig och hälsosam mat och dryck förstås att vi sammansätta de rätter vi spisa och de drycker vi dricka med sådan urskillning, att de passa vår smak och att vi lämna oss friska och lyckliga alla dagar under vår livstid.

Tredje budet.

Du skall vara sparsam med din mat och dryck.

Vad är det?

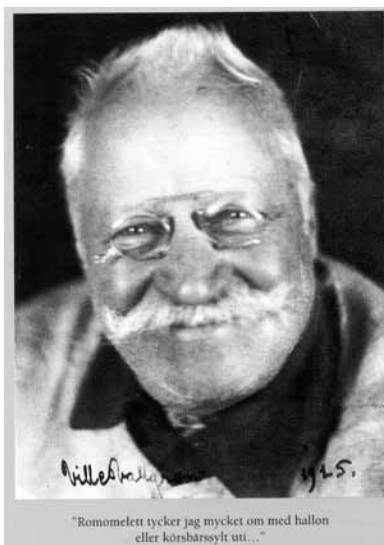
Mycket går åt, men litet hinner till. Vi böra därför ej spisa med glupskhet, utan tänka på morgondagen. Samt dricka med måttlighet, så vi ej berusa oss och bliva dåliga människor och bära oss illa åt.

Fjärde budet.

Du skall hedra din Moder och Fader.

Vad är det?

Med att hedra Moder och Fader menas att den goda och enkla mat och dryck dina föräldrar lärt dig i unga dagar förtära, bör vara dig kära att spisa till hågkomst av deras goda vilja att uppfostra dig till en duglig människa.

Femte budet.

Du skall icke dräpa.

Vad är det?

Man kan genom tillredandet av dålig och ohälsosam föda åstadkomma sin nästas ohälsa, ja till och med död.

Sjätte budet.

Du skall älska din nästa som dig själv.

Vad är det?

Att älska sin nästa som sig själv, betyder att man unnar henne lika god mat och dryck som man själv älskar förtära.

Sjunde budet.

Du skall icke stjäla din nästas mat eller dryck.

Vad är det?

Med att stjäla sin nästas mat eller dryck menas, att man undandraget människan hennes fulla rätt att av de produkter, moderjorden lämnar henne, tillreda den mat och dryck som är hälsosam för hennes kropps välbefinnande.

Vi hava i denna matkatekes yttermera infört några av de goda människor som här i Finland äga matkultur och upphöjt dem till matapostlar. Deras antal är tolv och de äro följande:

*Direktör Allan-Johnson
Konsul Torsten Dahlberg
Doktor Pehr Gadd
Albert Gebhard
Borgmästare von Haartman
John Munsterhjelm
Kapten Gunnar Rydman
Doktor Janne Thurman
Kommerserådet Nikolaj Tirkkonen
Ville Vallgren
Sigurd Wetterhoff-Asp
Direktör Hugo Åström*

Ur Ville-Gubbens matkatekes. Söderströms & Co förlags AB, 1921

Ordning och reda i Åboland

Kungörelse.

Enligt gjord framställning har detta läns guvernör den 30 sistförflutna september förordnad att Åbo stads nu gällande polisordnings 12 § framdeles skall hafva följande lydelse:

• Velocipedåkning får icke utan Magistratens tillstånd äga rum å annan allmän plats än sådan, som är upplåten för körande eller ridande.

Gator och torg får icke begagnas till öfningsridt; och är det jemväl förbjudet att framdrifva flere än två velocipeder i bredd.

Enhvar, som åker velociped på stadens gator eller allmänna platser, så ock på vägar inom stadens område, skall baktill å velocipeden under sadeln hafva fästad en plåt med nummer, hvars siffror, hvita på svart grund, skola vara minst åtta centimeter höga. Under tid, då gatlyktorna hållas tända, bör å velociped föras tänd lykta, å hvars begge sidoglas, hvilka böra vara mattslipade, finnes anbragt samma nummer i minst fyra centimeter höga siffror. Numret får icke under färden vara undanskyldt.

På därom gjord anmälan meddelar centralpolisen uppgift på det nummer velociped skall föra samt uti årdar däröfver bevis. upptagande velocipedägarens namn, stånd eller yrke och adress; och får sålunda utlämnadt nummer endast efter skedd anmälan hos centralpolisen öfverlätas till annan person.

Den, som färdas å velociped, åligger:

att vid färd förbi häst, som ledes, hålla åt den sida, där föraren går;

att åka med långsam fart, där trängsel råder, vid gathörn samt eljes, då fara för sammanstötning kan uppstå, och bör i sistnämnda fall signal med ringklocka gifvas. Med långsam fart förstås en hastighet som ej är större, än att en fullväxt man med rask gång kan följa med velocipeden;

att färdas varligt förbi hästar och stiga af velocipeden vid möte med häst, som visar sig orolig, äfvensom vid andra tillfällen, då sådant är af behovet påkalladt för undvikande af olyckshändelse; äfvensom

att på tillsägelse af polisman eller efter skedd sammanstötning med gående, ridande eller åkande omedelbart stanna velocipeden.

Öfverträdelse eller uraktlåtenhet af hvad sålunda stadgats straffas med böter högst tjugu mark.*

Samt att oivanbenämnda nummerplåtar tillhandahållas å stadens centralpolisstation, hvilket härmed tillkännagifves.

Åbo Rådhus den 16 oktober 1909.

Magistraten.

Åbo

Polisinrättning

ooo

Bandsonen Halmar Blomquist
boende Morkby, Ålgård, Pargas

har i dag anmält sig vara hugad att åka med velociped; och denna velociped förses med N:o 2732.

Åbo centralpolisstation den 18 juni 1918.

J. W. Johanson

OBS! Lokalombyte anmälas uti centralpolisstationen.

Ordförandens spalt.

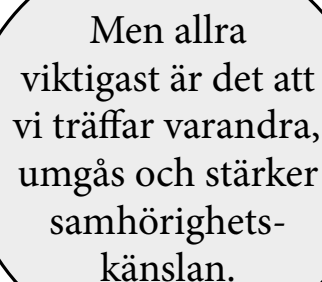
Det har knappast undgått någon att huvudtemat för Finlands jubileumsår 2017 var *Yhdessä – Tillsammans*. Det är ett fint tema med många positiva associationer. Det kan stå för samarbete: man åstadkommer något tillsammans och når bättre resultat, och det kan stå för gemenskap, samhörighet och umgänge: man gör något trevligt tillsammans och har glädje av varandra.

Därför tycker jag att också vår verksamhet i pensionärsföreningen kan ha *tillsammans* som tema. Egentligen är det ju därför en förening som vår finns till – för att man ska göra saker tillsammans och trivas tillsammans. Visst är det viktigt att vi, som det står i våra stadgar, bevakar våra medlemmars intressen, tillvaratar deras rättigheter, stärker deras inflytande lokalt och verkar för att deras erfarenheter och kunskaper beaktas i lokalsamhället, och att vi bland våra medlemmar bedriver informationsverksamhet om pensioner och andra förmåner som beviljas pensionärer av stat och kommun. Men ännu viktigare är det som kommer sedan i stadgarna: att vi för våra medlemmar anordnar träffar, samkväm, kurser, föredrag, filmföreställningar, exkursioner, teaterbesök och gruppresor, att vi organiserar hobbygruppsverksamhet för medlemmarna inriktad på bl.a. kultur, motion och social samvaro, och att vi verkar som förbindelselänk mellan medlemmarna och stärker samhörighetskänslan och kamratskapet mellan dem.

Det är naturligtvis av betydelse att vi tack vare hobbygrupper, föredrag, resor med mera lär oss en massa nyttiga saker. Men allra viktigast är det att vi träffar varandra, umgås och stärker samhörighetskänslan. Om det dessutom leder till att vi börjar umgås också privat kan det ha stor betydelse särskilt för dem som annars känner sig lite ensamma. I viss mån relaterat till detta är ett projekt som fyra studerande vid Novia genomför på beställning av Svenska pensionärsförbundet. Det handlar om hur man ska organisera och utveckla frivilligverksamhet för äldre. För att höra om äldres önskemål ordnas bl.a. en gruppintervju med ett dussin pargasiter torsdagen den 22 mars.

Slutligen vill jag önska alla pargasiter en riktigt glad påsk. Gärna i lite varmare vårväder.

Mikael Reuter

Men allra viktigast är det att vi träffar varandra, umgås och stärker samhörighetskänslan.

HÄNDELSEKALENDERN våren - hösten 2018

Onsdag 21.3	Månadsträff på Brankis kl. 13.00. Grupp 3
Tisdag 10.4	Styrelsemöte kl. 10.30 på Humana
Onsdag 18.4	Månadsträff på Brankis kl. 13.00. Grupp 4
Onsdag 25.4	Helsingfors, riksdagshuset, nationalmuseet, rundtur. (se vidstående)
Torsdag 3.5	Styrelsemöte kl. 10.30 på Humana
Mån-ons 7-9.5	Estland, svenskbygden. (se vidstående)
Onsdag 16.5	Månadsträff på Brankis kl. 13.00. Grupp 5
Fre-lörd 2-3.8	Tattoo i Fredrikshamn
Fredag 5.10	Jane Eyre, Åbo Svenska Teater kl. 14.00

BOWLING, BOWLING, BOWLING

Detta hände en kall men vacker dag den 22 februari kl.9.00. 51 medresenärer från de svenska och finska pensionärsföreningarna Pargasiterna och EL-Parainen samt några som var med som publik åkte med Launokorpis buss till Tammerfors för att tillbringa en sportlovsdag i Bowlingens tecken. Vår busschaufför var Thomas Grönholm som körde oss till Kaupin Keilahalli med sina 24 banor.

Till Tammerfors anlände vi ca. kl. 11.30. Kaffe med smula smakade bra innan bowlingen började. Kl.12.00 var alla klara att börja fälla kägglorna. 6 serier spelades i 2 timmar, resultaten varierade en aning. När alla spelat färdigt var det dags att fylla energilagret med skinkfrestelse och sallad +kaffe.

Några små pris som minne delades ut till Maje, Ilkka och Emil innan vi igen åkte hemåt mot Pargas dit vi kom ca.kl. 17.30 alldeles enligt tidtabellen. Enligt alla glada miner var det nöjda spelare som steg ur bussen efter en fin sportlovsresa.

Själv är jag också nöjd, alla var positiva och tacksamma för arrangemangen. Stort Tack till alla deltagare!

- SEPPO

Alla förbereder sig på bästa sätt. Kloten putsas, provkast och test av maskineriet.

Brita-Stina damsenior

K-G. Grönroos herrsenior

Bästa damen: Maie Grönholm

Bästa herre: Ilkka Lahtonen

Emil Gustavsson junior

1 Lahtonen Ilkka	1142	202	184	209	160	226	161
2 Weissenberg Beni	1086	170	168	188	207	144	209
3 Eriksson Tom	1064	179	179	184	187	176	159
4 Bjökroth Arvo	1061	212	175	181	147	186	150
5 Mattila Seppo	1035	155	169	197	192	148	174
6 Rajamäki Seppo	1034	197	120	190	192	155	180
7 Engman Torbjörn	1033	162	143	170	181	188	189
8 Grönholm Maie	1020	171	181	212	156	133	167
9 Gustafsson Gray	1014	168	181	142	147	161	215
10 Grönholm Stig	969	145	221	134	154	156	159

PARGAS SVENSKA PENSIONÄRER r.f.

Styrelsens sammansättning och funktionärer 2018

Styrelsen

Ordförande	Mikael Reuter 040 552 49 78 mikael@undala.fi
Vice ordförande	Kristina von Weissenberg 040 455 0655 kristinavw@parnet.fi
Sekreterare	Vivan Norring-Nyström 0500 837 438 ia@norrskata.com
Skattmästare	Bror Berg 040 560 1938 laban1234@gmail.com
Övriga ledamöter	Gunnel Jansson 040 5957203/ jansson.gunnel@parnet.fi
	Stig Kavander 0400 222 187 swkavander@gmail.com
	Kurt Lindroos 0500 59 40 45 kurt.lindroos475@hotmail.fi
	Kari Penttinen 050 511 9777 kari@esnet.fi
	Maria Simberg-Sörensen 040 825 50 39 maria.ss@parnet.fi

Funktionärer:

Medlemssekreterare	Kurt Lindroos (se ovan)
Mediekontakt	Gunnel Jansson (se ovan)
Foto/klippbok	Stig Kavander (se ovan)
Teknikansvarig	Kari Penttinen (se ovan)
Resegruppen	Asta Lindholm 040 575 31 20 / lindastae@gmail.com Rauni Schleutker 040 520 43 98 / rauni.schleutker@elisanet.fi Aino Mattsson 040 844 06 98 / aino.mattsson42@gmail.com Gunnel Jansson 040 595 72 03 / jansson.gunnel@parnet.fi
Parentesens redaktion	Maria Simberg-Sörensen Kristina von Weissenberg
Parentesens ombrytning	Beni von Weissenberg
Webbansvarig	Carl-Gustav Nygårdas carlgustav.nygardas@gmail.com
Webbredaktör	Lilly Hollstén, lillybirgi@gmail.com 02-4585503
IT-stödperson:	Pentti Nyström, 050 566 70 35, pena@norrskata.com
Medlem av SPF:s arbetsutskott:	Kristina von Weissenberg (se ovan)
Medlem av SPF:s resekommitté	Asta Lindholm (se ovan)
Föreningens webbadress	www.pargas.spfpension.fi

Nya medlemmar kan anmäla sig direkt till medlemssekreteraren

Kurt Lindroos 0500 59 40 45 kurt.lindroos475@hotmail.fi eller till föreningens sekreterare
Vivan Norring-Nyström, 0500 837 438 ia@norrskata.com

Hobbygrupper 2018

Måndagar kl. 13.00 bridge i Seniorboendet på Vapparvägen.

Fredagar kl. 10.45–11.45 boule (boccia) i Kombilas utrymmen (f.d. tandvårdscentralen), Elmgrensvägen 11. Nya medlemmar är välkomna!

Fredagar kl. 14.00 vattengympa i Folkhälsans hus.

IT, konst, musik och trädgård enligt separata kallelser från gruppledarna

Kontaktpersoner 2018

Boccia/Boule	Estrid Enlund	050 346 35 70,	essi.enlund@outlook.com
Bowling	Seppo Rajamäki	0400 46 91 92,	seppo.rajamaki1@gmail.com
Bridge	Jan-Erik Bergquist	044 039 28 82,	jannerik.bergquist@parnet.fi
Fotogrupp	Lorenz Michael	0400 233 143,	losse.michael@gmail.com
Da Capo	Rabbe von Weymarn	0400 11 21 93,	rabbe.weymarn@gmail.com
Encore	Maria Simberg-Sörensen	040 825 50 39,	maria.ss@parnet.fi
Konst	Marianne Saanila	040 722 62 26,	marianne.saanila@parnet.fi
Stavgång	Rainer Wahtera	040 091 2269,	rainer.wahtera@gmail.com
Trädgård	Pirkko Lehtonen	040 562 14 90,	pr.lehtonen@gmail.com
Vattengympa	Kari Penttinen	050 511 9777,	kari@esnet.fi
IT-grupperna	Pentti Nyström	050 566 7035,	pena@norrskata.com
Litterära salongen	Stina Engblom-Colliander	0400 715388,	stina202@parnet.fi
Släktforskarna	Gustav Sundström	050 5051522,	sundstroms@parnet.fi

Programgrupperna och gruppledarna för PSP:s månadsträffar

1. Beni von Weissenberg	040 545 14 35	benivw@parnet.fi
2. Märten Malmlund	0400 71 03 12	marten.malmlund@gmail.com
3. Gunnel Jansson	040 595 72 03	jansson.gunnel@parnet.fi
4. Rainer Wahtera	0400 91 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
5. Rose-Marie Lindroos	050 562 54 10	rose.marie48@hotmail.fi
Kurt Lindroos	0500 59 40 45	kurt.lindroos475@hotmail.fi
6. Stina Engblom Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi
7. Riitta Seppä	044 373 12 38	seppa.arto@gmail.com
8. Agneta Hermansson	040 5413120	ahermans@abo.fi
9. Jörgen Hollstén	0400 46 36 64	jorgen.hollsten@parnet.fi
10. Siv Nygårdas	040 574 24 31	siv.nygardas@gmail.com
Aino Mattsson	040 844 06 98	aino.mattsson42@gmail.com

Släktforskargruppen träffas i allmänhet udda veckor i Seniorum tisdagar kl. 13.00

Fotogrupperna träffas i allmänhet den första och tredje tisdagen i månaden på Seniorum kl 17.

OBS! Aktuellt material till Parentesen, t.ex. ändringar i grupp sammansättning eller kontaktpersoner, måste vara redaktionen tillhanda **senast en vecka före månadsträffen** för att hinna med. Även annat material i form av hågkomster, bilder eller teckningar tas gärna emot av redaktionen med samma förbehåll.

Exemplar av Parentesen kan avhämtas på Booklet, Strandvägen 16 A

PLANERADE RESOR 2018-19

HONEY, ÅST på turné i Pargas 10 och 12 april kl. 19. Pris 23 euro, kaffe + ingår, lotteri. Intäkterna går till Röda Korset i Pargas.

HELSINGFORS Onsdag 25.4. En hel dags utfärd med bl.a. det nyrenoverade riksdagshuset, nationalmuséet med Pargas ursprungliga predikstol, Sandudd, presidentgravarna, rundtur med guide etc. Start kl. 7.30 från busstationen. Resan är full och har väntelista. 50 euro (lunch, inträde, e.m.kaffe, buss) betalas på föreningens resekonto senast 10.4.

OBS! För besöket till riksdagshuset behövs ID.

ESTLAND, svenskbygderna, 7-9.5 med Launokorpi buss. Start kl. 7 från Pargas. Vi bor på Fra Mare badinrättning i Haapsal och har bussen till vårt förfogande för rundturen. Vi har lyckats få Estlandsexperten Bosse Ahlnäs som reseledare. Pris 365 euro (462 euro för enkelrum) som betalas på konto: **J & M Launokorpi FI41 2436 380000 3125 referensnummer 134510** (skriv även deltagarnas namn som meddelande) senast tisdag 10.4. Kom ihåg att meddela födelsetiden till Asta och kom ihåg passet på resan. En damplats ledig. Anmälan senast 4 april.

I priset ingår:

- båttransport 7.5 kl. 10.30 Helsingfors-Tallinn (Tallink) med mat ombord
- 9.5 kl. 18.30 Tallinn-Helsingfors med mat ombord (Eckeröline)
- inkvarteringen i Fra Mare med middag två nätter
- 9.5 lunchen i Padise herrgård
- båtbiljetterna till Ormsjö
- bussresorna

TATTOO i Fredrikshamn 2-3 augusti med Launokorpi buss. Tattoo marchshow, en väg med Finlands alla flaggor Suomen lipun tie är nytt i år. Föreställningen är storlagen. OBS! Sista anmälningdag 21.3, marsmötet, pga att biljetterna är efterfrågade.

Preliminärt program:

2.8.2018 torsdag, bussen startar kl. 8.00

Vi kör till Borgå där vi hinner köpa godis från Brunbergs fabriksbutik Färden fortsätter till Kuusankoski där vi äter lunch.

På eftermiddagen bekantar vi oss med Verlas träsliperi och pappfabrik. Verla är en del av UNESCOs världsarv. Vi fortsätter till Kouvola, gör en kort stadsrundtur med guide och tar in på Skos hotellet. Kvällen är fri.

3.8.2018 fredag

Efter frukosten kl. 9.00 far vi till Kotka. och bekantar oss med Merikeskus Vellamo med guide. Vi intar även lunchen där. På eftermiddagen blir det Fredrikshamn. Hamnina Tattoo Marssishow/Tattoo marchshowen som börjar kl. 14.00.

Efter föreställningen hinner vi bekanta oss med staden. Vi startar hemåt ca kl. 17. Kaffepaus på hemvägen. Ca kl. 21 är vi hemma igen.

Resans pris är 225 euroa / person (priset förutsätter minst 30 betalande)

Tillägg för enkelrum 35 euro.

I priset ingår buss, 2 x mat, inträden och guidningar i Verla och Vellamo, övernattnings samt biljett till Tattoo marchshowen.

JANE EYRE, Åbo svenska teater, fredag 5.10 kl. 14. Pris 41 euro. Anmälningar senast 25 maj. Betalning på föreningens resekonto senast 3.9.

CHESS, Svenska teatern, Helsingfors, kl. 12 onsdag 9.1.2019, start 8.30. Pris 105 euro med full buss. Anmälan senast 25 maj. Betalning senast 15.8.

Våra grannföreningar i SV Finland har inbjudits att delta i Tattoo-resan till Fredrikshamn. Anmäl er i tid, resorna kan bli fulla i ett nafs. Kom ihåg att nämna var ni stiger på bussen och ev. diet vid anmälan. Anmälan är bindande.

Resekontot **FI21 6601 0010 0803 07**

Resegruppen

Aino / aino.mattsson42@gmail.com   Gunnel / jansson.gunnel@parnet.fi
Asta / lindastae@gmail.com   Rauni / rauni.schleutker@elisagnet.fi

Inbjudan till reseledarutbildning

Svenska pensionärsförbundet initierar varje år ett antal utlandsresor för sina medlemmar. Resorna genomförs alltid i samarbete med olika researrangörer. På varje resa medföljer en reseledare från SPF, ibland även researrangörens busschaufför och lokala guider.

Förbundets resekommitté inbjuder medlemmar som fungerat som reseledare för SPF eller som vi hoppas kunde åta sig den uppgiften i framtiden, till en utbildningsdag i Helsingfors. Även reseledare på föreningarnas längre resor är välkomna.

Utbildningsdagen är torsdag **5.4 kl. 11—15** på förbundets kansli, Annegatan 25 A. Dagen är avgiftsfri och inkluderar lunch, kaffe och resekostnader enligt förbundets resereglemente.

Anmäl ditt deltagande till Veronica Biaudet senast **28.3**, tfn 040 1285911, veronica.biaudet@spfpension.fi.

Välkommen!

SPF:s resekommitté

Christjan Brander
ordförande

PROGRAM

11.00 Öppning och presentation av deltagarna
resekommitténs ordförande Christjan Brander

Att vara reseledare
reseledare Göran Stenius

Diskussion

12.30 Lunch

13.00 Förstahjälpen på resan
Christine Stockmann-Broo, förstahjälpsutbildare/Röda korset

15.00 Dagen avslutas

Dagen ordnas i samarbete med SFV

På strövtåg i Aiboland

Vasstak, tagelharpor, midsommarstänger, renoverade kapell och vackra svenska dialekter som skiljer sig från dem som talas i Sverige och Finland. Var finns allt detta? Jo, i de gamla svenskbygderna i de nordvästra kustområdena av Estland, fågelvägen endast 200 km söder om Hangö. Bygderna som omfattar både kustland och öar kallas av estlandssvenskarna för Aiboland. Namnet är inte officiellt, det har mest ett affektionsvärde. På estniska kallas området Rannarootsi.

Journalisten och författaren Mikael Sjövall har gått på strövtåg i detta "rike" som växte till sig under den svenska stormaktstiden med början i Gustav Vasas tid på 1500-talet och slutade med freden i Nystad 1721. Inflyttningen till området har dock pågått sedan 1200-talet och kom i huvudsak från andra sidan Östersjön, från Öland, Gotland, Hälsingland, Östergötland men även från Åland och Nyland. Men det har talats svenska i dessa trakter ända sedan järnåldern och vikingatiden.

Man kunde ju tro att namnet Aiboland har något att göra med Åboland men det är helt fel. Namnet kommer från ö-bo +land där ö uttalas "ai". Så inleder Mikael Sjövall sin föreläsning om estlandssvenskarna i Estland. Föreläsningen är ett samarbete mellan Kombi och Pargas svenska pensionärsförening och hade samlat 42 åhörare. Mikael besökte dessa bygder första gången 1993 kort efter att Estland återfått friheten. Hans syfte var att samla material till en temasändning i radion. Under intervjuerna med den svensktalande befolkningen förälskade han sig i bygden och dess människors öden. Sedan dess har han besökt dem flera gånger.

Svensk bosättning i Estland

Före andra världskriget talades det mest svenska i Nuckö (Noarootsi) och Rickul på fastlandet och på ön Ormsö med över 90 % svensktalande. I Vippal lite längre norrut var andelen svensktalande bara 20 %. I folkräkningen 1934 fanns det 7641 personer som uppgav svenska som modersmål medan det idag finns ca 600 röstberättigade estlandssvenskar och uppskattningsvis 1000 oregistrerade svensktalande. Under kriget avfolkades Aiboland dels pga. tvångsinkallelse till den sovjetiska armén och dels omfattande flykt till Sverige 1939-44. En del av flyktvägarna gick via Hangö. I Sverige blev Roslagen en tillflyktsort för ca 6500 estlandssvenskar. Efter kriget skedde en viss återflyttning och om somrarna invaderas trakten av ättlingar från Sverige och Tallinn för att fira sommarledighet och för att bevara banden till barndomsbygden. I Nuckö bor idag

800 svensktalande medan antalet före kriget var 4500. Oskar Friberg f.1919 från Ormsö, idag 99 år, blev tvångsinkallad och återvände 1945 till en så gott som tom hembygd. Familjen hade flytt till Sverige och han återsåg aldrig föräldrarna. Han vägrade samarbeta med den sovjetiska ockupationsmakten i kolchoser och försörjde sig med att vara fyrvaktare. Vi får höra honom från en bandupptagning och den finlandssvenska satsmelodin är påtaglig, man förstår nästan varje ord. Birgit Eldh flydde med familjen till Sverige som 3-åring och återvände tillbaka efter pensioneringen. Hon vill bli begravd i Rickul intill sina föräldrar. Bo, som är född i Sverige och återflyttade till släktrakterna på Ormsö, bär på en typisk traumatiserad historia. Hans farbror försvann i Sibirien efter att en god vän angivit honom.

Den svenska identiteten

Den svenska identiteten formades i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Det första svenska lärarseminariet grundades 1873 på Nuckö och resulterade i ett tjugotal svenska skolor längs med kusten i vilka undervisningsspråket var rikssvenska. På 1920-talet förekom ett visst lärarutbyte mellan skolorna och seminarierna i Nykarleby och Ekenäs. Därigenom skapades en förbrödring med Svenskfinland och i själva verket påminner estlandssvenskan av idag mycket om finlandssvenskan. Föreningar för att befrämja det svenska språket i Estland grundades, bl.a. Svenska Odlingens Vänner 1909 och Svenska Folkförbundet 1918. Tidskriften Kustbon grundades den tiden och utkommer än i denna dag. Folkministern och riksdagsledamoten Hans Pöhl arbetade mycket för svenskan och kulturella frågor under 1919-30 på regerings- och riksdagsnivå och har kallats estlandssvenskarnas hövding. På 1930-talet tog den estniska nationalismen över och många i Aiboland estnificerade sina namn som uppfattades som alltför utländska. Tidigare svenska ortsnamn bojkottades såsom då post till Reval (idag Tallinn från Taanilinn = danska staden) helt frankt skickades i retur.

Situationen idag

Idag utgör Nuckö, staden Hapsal och Ormsö starka fästen för det svenska språket. Egendom har återlämnats till sina forna ägare delvis med hjälp av det svenska kungahuset. De svenska ortsnamnen har i viss mån återerövrats och har t.o.m. vägskyltar på svenska. Även om knappt 14 000 estländare talar svenska har 15 skolor i området svenska på undervisningsschemat och det har ordnats hemundervisning i svenska. Man har grundat ett svenskspråkigt gymnasium i Nuckö som kan ta emot bara 140-150 elever medan antalet sökande är mycket större. I Hapsal finns idag Aibolands museum för det svenskspråkiga Estlands historia, direktören heter Hülö Kalm. Estlandssvenskarnas inofficiella flagga,

med Mikael Sjövall i Pargas 14.3.2018

som i stort liknar dagens estniska var förbjuden under sovjettiden. Idag är den kommunen Nuckös officiella flagga. Det gula är vitt i Estlandsflaggan. Folkdans med ”svenska dräkter” är idag populär bland svensktalande ungdomar, man firar svenska dagen och Lucia. Så visst har det gått framåt! Kvinnor från Ormsö idkar spel på tagelharpa och sång på Ormsömål.

Refererat av Maria Simberg-Sörensen

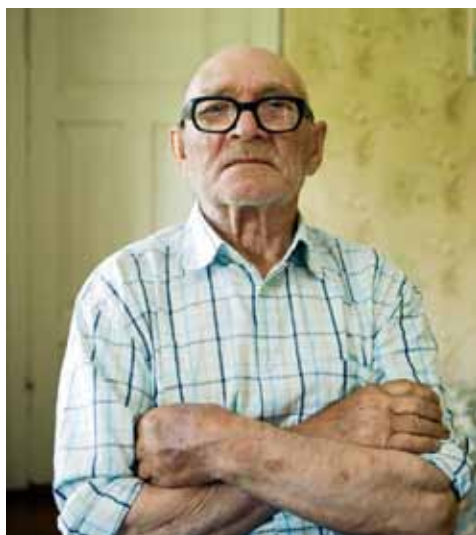
Estlandssvenskarnas inofficiella flagga.

Svensk bosättning i Estland.

Kanske ett ödehemman efter tvångsinkallelsen till ryska armen

Oskar Friberg, 99 år kan ännu tala begriplig svenska

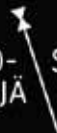
Han har kallats estlandssvenskarnas hövding.

OBS OBS OBS!

ESTLAND, svenskbygderna, 7-9.5 med Launokorpis buss. Start kl. 7 från Pargas. Vi bor på Fra Mare badinrättning i Haapsal och har bussen till vårt förfogande för rundturerna. Vi har lyckats få Estlandsexperten Bosse Ahlnäs som reseledare. Pris 365 euro (+ 97 euro för enkelrum) som betalas på konto: **J & M Launokorpi FI41 2436 380000 3125 referensnummer 134510** (skriv även deltagarnas namn som meddelande) senast **tisdag 10.4**. Kom ihåg att meddela födelsetiden till Asta. En damplats ledig. **Priset förutsätter minst 30 deltagare.**

Efterfrågan på bostäder -
vi ger dig ett bra förmedlingsanbud
på försäljningen av ditt hem!

SAARISTO-
VÄLITÄJÄ

SKÄRGÅRDS-
MÄKLAREN

Barbro Sundell, 0400 823 353
Pertti Salonen, 0400 309 490
Teija Laaksonen, 0400 827 788

CityGold

SMYCKEN
KLOCKOR
REPARATIONER
SMYCKESTILLVERKNING
GRAVERINGAR
POKALER

KÖPMANSGATAN 9, 21600 PARGAS TEL/PUH 024589777 KAUPPIASKATU 9, PARAINEN